

Razlike između glavne skupštine dioničkog društva i skupštine društva s ograničenom odgovornošću

---

Kruhek, Domagoj

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:519813>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-20**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

PRAVNI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

INTEGRIRANI PRAVNI STUDIJ

KATEDRA ZA TRGOVAČKO PRAVO I PRAVO DRUŠTAVA

KOLEGIJ PRAVO DRUŠTAVA

Domagoj Kruhek

**„RAZLIKE IZMEĐU GLAVNE SKUPŠTINE
DIONIČKOG DRUŠTVA I SKUPŠTINE DRUŠTVA S
OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU“**

DIPLOMSKI RAD

Mentor: Prof.dr.sc. Petar Miladin

Zagreb, 2022

Sadržaj:	
Sadržaj	I
Sažetak.....	II
Izjava o autorstvu rada i izjava o izvornosti	III
1. Uvod	1
2. Pojam glavne skupštine i skupštine	2
3. Nadležnost	3
3.1. Zakonska nadležnost	3
3.1.1. Osnovni stavak	3
3.1.2. Izbor članova upravnog i nadzornog odbora	4
3.1.3. Upotreba dobiti	5
3.1.4. Imenovanje revizora.....	5
3.1.5. Izmjena statuta i društvenog ugovora	6
3.1.6. Temeljni kapital.....	6
3.1.7. Revizija osnivanja	6
3.1.8. Izlazak na tržište.....	7
3.1.9. Prestanak društva.....	7
3.2. Nadležnost iz statuta ili društvenog ugovora	8
4. Sazivanje glavne skupštine i skupštine	8
4.1. Razlozi za sazivanje glavne skupštine	9
4.2. Ovlast za sazivanje skupštine.....	10
4.3. Vrijeme i način sazivanja skupštine	10
4.3.1. Objava poziva	11
4.3.2. Rokovi	11
4.3.3. Dnevni red.....	12
5. Predsjednik glavne skupštine te predsjedatelj skupštine	12
5.1. Glavne razlike tih uloga.....	13
6. Donošenje odluka	13
7. Zaključak	14
Literatura:	16

Razlike između glavne skupštine dioničkog društva i skupštine društva s ograničenom odgovornošću

Sažetak:

U radu izlažem temeljne razlike između glavne skupštine dioničkog društva te skupštine društva s ograničenom odgovornošću. Nakon uvodnog dijela u kojem pojašnjavam problematiku teme, rad je podijeljen na poglavlja u kojima usporednim pregledom oba organa izlažem glavne razlike između istih. Pregled razlika započinje komparativnom analizom zakonskog teksta o nadležnosti oba organa. U tom dijelu obrađujem paralelno Zakon o trgovačkim društvima, praksu sudova te knjige profesora Barbića, kako bih pristupio analizi sa što većim opsegom informacija, a u službi toga da kasniji deduktivni zaključak bude što precizniji. Nastavno, analiziram proces sazivanja oba organa te sve popratne radnje koje se uz sazivanje vežu. Tu prednjače razlozi sazivanja, vrijeme sazivanja te ovlast za sazivanje skupštine, dok se za dobivanje konačnih rezultata osvrćem i na rokove te dnevni red saziva glavne skupštine, odnosno skupštine. Nadalje, predstavljam ulogu predsjednika glavne skupštine, odnosno predsjedatelja skupštine. Analiziram i uspoređujem te dvije bitne uloge za funkcioniranje ovih organa te njihovu povezanost i razlike. Prije završnog dijela, rezerviranog za zaključak i konačni rezultat ovog rada, osvrćem se na odluke koje glavna skupština, odnosno skupština donosi. Tu je bitno vidjeti kako dolazi do donošenja odluka pa u radu analiziram sve aspekte tog procesa, od predlaganja odluka pa sve do glasovanja i konačno donošenja. Rad je zamišljen kao komparativna analiza, što znači da ću usporedbu glavne skupštine i skupštine raditi naizmjenično i neposredno kroz određena poglavlja, tako da na pod istim podnaslovom objasnim njihove ključne razlike, a tek onda prelazim na idući dio rada, pa sam ga tako pokušao i koncipirati. Ne preporučam učenje ili pripremu za određeni kolegij ili dio kolegija isključivo na temelju ovog rada, prvenstveno zbog kompleksnosti materije, ali se nadam da će osobi koja vlada istom dobro doći kao podsjetnik te širenje vidika zadane teme, pogotovo kod razumijevanja prava društava.

Ključne riječi: *glavna skupština, dioničko društvo, skupština, društvo s ograničenom odgovornošću, razlike, trgovačko društvo, nadležnost, sazivanje skupštine*

Key words: *general meeting, joint-stock company, general shareholders meeting, limited liability company, difference/diversity, company, competence, convening a meeting*

Izjava o autorstvu rada:

Ovime potvrđujem da sam osobno napisao/la rad:

---

i da sam njegov autor.

Svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima (bilo da su u pitanju mrežni izvori, udžbenici, knjige, znanstveni, stručni ili popularni članci) u radu su jasno označeni kao takvi te adekvatno navedeni u popisu literature.

Ime i prezime: Domagoj Kruhek

Datum: 2. lipanj 2022.

Izjava o izvornosti

Ja, __Domagoj Kruhek_____ (ime i prezime studenta/ice) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristio/-la drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Domagoj

Kruhek

(potpis studenta)

Razlike između glavne skupštine dioničkog društva i skupštine društva s ograničenom odgovornošću

1. Uvod

Ovim radom odlučio sam se baviti zbog osobnih iskustava stečenih kroz studij na Pravnom fakultetu te pobuda na koje utječu, primarno, vizija moje budućnosti te zanimljivost same materije. Isprva sam pri polaganju kolegija „Pravo društava“ zapazio dinamiku razvoja društava kapitala, ali u tom momentu nisam bio svjestan opširnosti problematike spomenutog. Savladavajući materiju kroz pripremu ispita primijetio sam da je jedna od zanimljivijih tema unutar široke i sveobuhvatne razrade ovog predmeta upravo odnos između dva najzastupljenija oblika društava kapitala – dioničkog društva (u nastavku: d.d.) i društva s ograničenom odgovornošću (u nastavku d.o.o.). Ta dva oblika, kako sam postepeno naučio i usvojio, stvarno i jesu temelj razrade prava društava u modernim pravnim, ali i društvenim, ekonomskim i sličnim sustavima, koje s punim pravom možemo nazivati i „sferama“ socijalnih odnosa među fizičkim i pravnim osobama. Upravo to usmjerilo me ka odabiru teme unutar materije prava društava, konkretno društava kapitala. Kako bih temu prilagodio proporcijama jednog diplomskog rada, uz sugestiju cijenjenog mentora, odlučio sam odnos spomenuta dva tipa društva pregledati kroz razlike između njihovih organa najviše instancije – glavne skupštine za dioničko društvo i skupštine za društvo s ograničenom odgovornosti. Smatram da je potrebno na početku spomenuti kako je razrada ovog rada usmjerena na razlike u raznim pitanjima vezanima uz skupštine, kao što su njihov sastav, sazivanje, nadležnost i dr. pa će shodno tome rad biti podijeljen na manje cjeline u kojima se bavim svakim od tih pitanja. Također, smatram da je komparativni pristup (usporedba glavne skupštine i skupštine rađena naizmjenično i neposredno kroz određena poglavlja) cjelovitiji i primjereniji za pregled, kako čitatelju tako i autoru, zato ću se na razlike osvrnuti kroz svako poglavlje zasebno, a ne tek na kraju rada. S obzirom na to da se radi o jednom od organa društva biti će potrebno dotaknuti se i odnosa skupštine, odnosno glavne skupštine i s ostalim organima unutar društva, kao i nekih posebnih zadataka skupština; *e.g.* osnivanje samog društva. Na samome kraju rada izložit ću kratki presjek svih razlika koje sam kroz isti naveo te ponuditi nekoliko završnih zaključaka i misli vezanih uz glavnu temu.

Sada kada imate neki općeniti uvid u ono što sam istraživao i što će se naći na stranicama koje slijede, predlažem da krenemo u konkretnu razradu teme.

2. Pojam glavne skupštine i skupštine

Definiciju glavne skupštine ne nalazimo u temeljnom zakonskom propisu kojim su uređena društva u Republici Hrvatskoj – Zakonu o trgovačkim društvima (u nastavku: Zakon). Takva praksa učestala je i u ostalim europskim državama kontinentalnog pravnog kruga.¹ To ne znači da hrvatski, odnosno europski, zakonodavac nije išao za time da odredi pojam glavne skupštine, jer sustavnim pregledom poglavlja Zakona uočavamo kako je ona jasno smještena među organe dioničkog društva², već je namjera bila pojednostavljenje teksta Zakona te svjesno usmjeravanje adresata da pojam glavne skupštine iščita kroz njene zadaće, odnosno nadležnost. Prije nego se detaljnije dotaknemo nadležnosti u idućem poglavlju rada, moram spomenuti kako je još jedna, možda i ključna, činjenica vezana uz pojam glavne skupštine ta da ju teorija definira kao organ u kojem članovi društva stvaraju njegovu volju. To rade preko svojih upravljačkih prava za koja Zakon, negativnom definicijom, propisuje da ih ostvaruju, odnosno ne ostvaruju izvan nje. Ovdje odmah treba naglasiti da članovi društva u glavnoj skupštini samo proizvode volju na internoj razini, dok ju na van, prema trećima, provodi uprava, odnosno direktori društva.³

Kada nastavimo pregled teorijskog uređenja glavne skupštine dolazimo i do njenog pojma kao mjesta ostvarenja dioničarske demokracije⁴. Taj stav očito je produkt spone i ispreplitanja povijesnog konteksta javnog i privatnog sektora, na čijim temeljima možemo pronaći nomotehničku i metodološku podlogu za definiranje ovog ključnog organa dioničkog društva. Namjerno u prošloj rečenici koristim sintagmu „ključni organ“, jer samo tako možemo okarakterizirati njegovu važnosti i bit u funkcionalnom poretku organa dioničkog društva. Odmah možemo spomenuti i kako je poredak organa u društvu s ograničenom odgovornošću hijerarhijski pa bi tamo bilo reći da je skupština tog oblika društva uistinu najviši organ. Čak i predruštvo dioničkog društva ima glavnu skupštinu.

Sad kada smo pojmovno smjestili glavnu skupštinu dioničkog društva, prikladno je da ju, prema ranije navedenom planu, usporedimo s pojmom skupštine društva s ograničenom odgovornošću te utvrdimo eventualne razlike. Prvu takvu pronalazimo upravo kod upravljačkih

---

¹ Barbić, J. (2020). *Pravo društava, Svezak I.*, Zagreb: Organizator; str. 1283.

² Zakon o trgovačkim društvima, NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22

³ Barbić, J. (2020). *Pravo društava, Svezak I.*, Zagreb: Organizator; str. 1284.

⁴ Tako prema njemačkoj stručnoj literaturi navodi i profesor Barbić

prava dioničara u odnosu na ista kod članova skupštine društva s ograničenom odgovornošću. Naime, za dioničare vrijedi pravilo da o pitanjima u nadležnosti glavne skupštine ne mogu odlučivati van njenog saziva, čak niti da se svi u tome slože. Ide se toliko daleko pa se brani i delegacija nadležnosti nekom drugom tijelu unutar društva. Jedino je dopušteno, tom drugom tijelu ili osobi, prenijeti ovlasti neke savjetodavne ili informacijske funkcije.⁵ Za skupštinu društva s ograničenom odgovornosti to raspolaganje svojim upravljačkim pravima manje je restriktivno.

3. Nadležnost

Kao što sam već i naglasio ranije u radu, nadležnosti glavne skupštine, odnosno skupštine, također su zanimljive po pitanju njihovih razlika. Prvo trebamo podijeliti izvore koji nam govore o nadležnosti. To je primarno Zakon o trgovačkim društvima⁶, a uz njega ona može biti propisana i statutom⁷ društva u dioničkom društvu, odnosno društvenim ugovorom ako se radi o društvu s ograničenom odgovornošću. Kao tercijarni izvor možemo spomenuti i praksu, konkretno se radi o situacijama u kojima se nadležnost glavne skupštine temelji na biti dioničkog društva kao oblika trgovačkog društva.

3.1. Zakonska nadležnost

Za ovu vrstu nadležnosti Zakon izričito navodi da se statutom društva ne može povjeriti nekom drugom organu društva. S obzirom na kogentnost te norme, zakonodavac kompenzira nedostatak fleksibilnosti širokim obuhvatom zadaća koje su povjerene glavnoj skupštini dioničkog društva.⁸ Zadaće koje su u nadležnosti glavne skupštine nalaze se u čl. 275.st.1.. Zakona, a za potrebe usporednog prikaza sa nadležnostima skupštine društva s ograničenom odgovornošću prenosim stavak u fragmentima, kako bi se osvrnuo na svaku točku zasebno i sve zajedno kao cjelinu:

3.1.1. Osnovni stavak

„(1) Glavna skupština odlučuje o pitanjima koja su izričito određena zakonom i statutom društva, a osobito o:” (Zakon o trgovačkim društvima, NN 34/22, čl.275.st.1.) te usporedno

„(2) Društvenim ugovorom može se proširiti ili smanjiti nadležnost skupštine, ali se iz njezine nadležnosti ne može izuzeti donošenje odluka iz stavka 1. točke 1., 2a., 4., 9. a točke 10. ovoga

---

⁵ Barbić, J. (2020). *Pravo društava, Svezak I.*, Zagreb: Organizator; str. 1285

⁶ Takvu nadležnost nazivamo „zakonskom“.

⁷ „Statutarna nadležnost“.

⁸ Zakon o trgovačkim društvima, NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22

članka ako se ugovori sklapaju u roku od dvije godine nakon što je društvo upisano u sudski registar ovoga članka.“ (Zakon o trgovačkim društvima, NN 34/22, čl. 441.st.2)

Ovdje odmah iščitavamo eksplicitno izraženu isključivu nadležnost glavne skupštine i skupštine kao što smo i naveli ranije. Odmah je vidljiva i veća dispozitivnost normi usmjerenih na društvo s ograničenom odgovornošću, s obzirom da se njena isključiva nadležnost propisuje izuzimanjem pet točaka „polaznog“ stavka i naglašavanjem nemogućnosti delegacije na druge organe, dok je za glavnu skupštinu cjelokupni obuhvat stavka 1. početna premisa zakonske nadležnosti.

3.1.2. Izbor članova upravnog i nadzornog odbora

„1. izboru i opozivu članova nadzornog, odnosno upravnog odbora, osim ako ih se ne imenuje u taj odbor,“

„4. davanju razrješenice članovima uprave i nadzornog, odnosno upravnog odbora,“ (ZTD, čl.275.st.1.)

„3. imenovanju i opozivu članova uprave,

4. izboru i opozivu članova nadzornog odbora ako ga društvo ima,“ (ZTD, čl.441.st.1.)

Već prva točka donosi nam djelomičnu razliku u smislu nadležnosti. Dok će izbor i opoziv članova uprave biti u isključivoj nadležnosti za skupštinu dioničkog društva, ta zadaća može se društvenim ugovorom smanjiti (ili proširiti) u kontekstu nadležnosti skupštine društva s ograničenom odgovornosti. Što se tiče članova nadzornog odbora - Iako tekst Zakona na ovom mjestu to ne spominje, javljaju se tri situacije u kojima skupština ne bira članove nadzornog odbora te kada ima samo ograničenu mogućnost opoziva istih. U prvom redu to je primjer imenovanja (do trećine) članova nadzornog odbora od strane članova društva koji posjeduju određen broj poslovnih udjela, a na temelju društvenog ugovora⁹. Tada je i opoziv tog člana uvjetovan isključivo odlukom člana društva koji ga je imenovao. Jedini slučaj kada bi skupština mogla opozvati tako imenovanog člana nadzornog odbora jest ako više nisu ispunjene zakonske pretpostavke¹⁰ koje su se tražile za njegovo imenovanje. Drugi slučaj kada skupština ne imenuje članove nadzornog odbora jest onaj kada ih imenuje sud zbog nedovoljnog broja članova nadzornog odbora u smislu donošenja odluka. Tako imenovanog člana nadzornog

---

⁹ Zakon o trgovačkim društvima, NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22 – čl. 437.st.2.

¹⁰ Zakon o trgovačkim društvima, NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22 – čl.259.st.2.

odbora, opozvati će sud, na zahtjev nadzornog odbora ili člana/ova društva koji ima/ju najmanje desetinu temeljnog kapitala društva u svojem vlasništvu kroz poslovne udjele. Treći je slučaj kada radničkog predstavnika, u nadzorni odbor, bira radno vijeće, a skupština ga ne može opozvati.

3.1.3. Upotreba dobiti

„2. upotrebi dobiti,“ (ZTD, čl.275.st.1.)

„1. ...upotrebi ostvarene dobiti i pokrivanju gubitka, ...“ (ZTD, čl.441.st.1.)

Što se tiče upotrebe ostvarene dobiti nema razlika u nadležnosti između glavne skupštine i skupštine te je ona u isključivoj nadležnosti istih.

„3. politici primitaka i o izvješćima o primicima za članove uprave i članove nadzornog odbora, odnosno izvršne direktore i članove upravnog odbora, društava dionice kojih su uvrštene na uređeno tržište radi trgovanja,“ (ZTD, čl.275.st.1.)

„1. finansijskim izvješćima društva, izvješću uprave o stanju društva, ako ga je društvo dužno izraditi...“ (ZTD, čl.441.st.1.)

Kada se radi o uporabi dobiti, u dioničkom društvu, nakon utvrđenja godišnjih finansijskih izvješća i podmirenja nužnih zakonskih troškova¹¹, odluka o jednoj polovini preostale neto dobiti je u nadležnosti nadzornog odbora i uprave. Ovdje se statutom može urediti da uprava ili nadzorni odbor odlučuju i o većem ili manjem dijelu dobiti. Ukoliko godišnja finansijska izvješća utvrdi glavna skupština ona će pritom biti ovlaštena odlučivati o upotrebi neto dobiti, ali opet samo do polovine cjelokupnog iznosa.

U društvu s ograničenom odgovornošću o uporabi dobiti će u cijelosti odlučivati skupština tog društva te je na njoj odluka, a ne imperativ kao kod dioničkog društva, hoće li dobit unijeti u rezerve društva ili ostaviti kao zadržanu dobit.

3.1.4. Imenovanje revizora

„5. imenovanju revizora društva,“ (ZTD, čl.275.st.1.)

„7. mjerama za ispitivanje i nadzor nad vođenjem poslova,“ (ZTD, čl.441.st.1.)

---

¹¹ Zakon o trgovačkim društvima, NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, čl. 220. st. 1.

Dok glavna skupština u svojoj zakonskoj nadležnosti ima posao imenovanja revizora, tome analogan zadatak ne spada u isključivu nadležnost skupštine društva s ograničenom odgovornošću.

3.1.5. Izmjena statuta i društvenog ugovora

„6. izmjenama statuta,“ (ZTD, čl.275.st.1.)

„8. izmjeni društvenog ugovora,“ (ZTD, čl.441.st.1.)

Osim različitog nazivlja, što je u pravno-koncentriranoj komparaciji zanemarivo, opet uočavamo razliku u opsegu nadležnosti, tj. mogućnosti smanjivanja ili proširenja ovlasti skupštine društva s ograničenom odgovornošću u odnosu na glavnu skupštinu dioničkog društva.

3.1.6. Temeljni kapital

„7. povećanju i smanjenju temeljnoga kapitala društva,“ (ZTD, čl.275.st.1.)

„8. izmjeni društvenog ugovora,“ (ZTD, čl.441.st.1.)

Dok je u dioničkom društvu smanjenje i povećanje kapitala isključivo u rukama glavne skupštine, u društvu s ograničenom odgovornošću ta se zadaća, u sklopu izmjene društvenog ugovora, može dati samo jednom članu ili više njih kako bi je obavili, čak i izvan saziva skupštine.¹² Dakle, možemo zaključiti da se ne radi o prenošenju ovlasti na neki eksterni organ ili tijelo, već na konkretnog člana društva ili točno određenu skupinu članova.

3.1.7. Revizija osnivanja

„8. imenovanju revizora za ispitivanje radnji obavljenih u osnivanju društva ili radnji vođenja poslova društva i utvrđivanju naknade za njegov rad,“ (ZTD, čl.275.st.1.)

Dok je imenovanje revizora za glavu skupštinu njena zakonska nadležnost, ista radnje uopće nije obavezna pri osnivanju društva s ograničenom odgovornošću pa možemo zaključiti da je i to svojevrsna razlika, međutim, nikako u nadležnosti.

---

¹² Barbić, J. (2020). *Pravo društava, Svezak II.*, Zagreb: Organizator, str. 470.

3.1.8. Izlazak na tržište

„9. uvrštenju dionica društva na uređeno tržište radi trgovanja i o povlačenju dionica s tog uvrštenja,“ (ZTD, čl.275.st.1.)

„5. podjeli, spajanju i povlačenju poslovnih udjela,“ (ZTD, čl.441.st.1.)

Za potrebe uvrštenja dionica na uređeno tržište te njihovo povlačenje biti potrebna odluka glavne skupštine. To je moguće zbog svojstva dionice kao vrijednosnog papira. Za razliku od nje, poslovni udjeli nisu vrijednosni papiri, a to je vidljivo i iz distinkcije zakonodavca koji pri pisanju Zakona o trgovačkim društvima radi poseban pododjeljak za „temeljne uloge“ te poseban za poslovne udjele, što je u dioničkom društvu obuhvaćeno jedinstvenim pojmom dionice. Shodno toj razlici, uređeno tržište poslovnih udjela nije moguće pa je samim time i onemogućena bilo kakva raspoložba od strane skupštine.

3.1.9. Prestanak društva

„10. prestanku društva.“ (ZTD, čl.275.st.1.)

„8. izmjeni društvenog ugovora,“ (ZTD, čl.441.st.1.)

Kao što smo to učinili kada smo govorili o nadležnosti u smislu povećanja i smanjenja temeljnog kapitala kod dioničkog društva i ovdje, kada govorimo o istoj u smislu prestanka društva, analognu točku o nadležnosti skupštine društva s ograničenom odgovornošću nalazimo u izmjeni društvenog ugovora, s obzirom da ona obuhvaća i prestanak društva s ograničenom odgovornošću. Razlika je opet u tome da je glavnoj skupštini propisana isključiva nadležnost nad tom zadaćom, dok će skupština potencijalno biti ograničena u svom opsegu nadležnosti u korist nekog drugog organa društva. Spomenut ću ovdje da je praksa dala i odgovor na pitanje može li se u smislu dijela nadležnosti skupštine koji se može ograničiti ili proširiti, ta nadležnost delegirati na neku osobu ili tijelo van strukture društva. Odgovor je negativan, osim u iznimnom slučaju da se radi o opozivu članova uprave od strane osobe koja se na to obvezala samom društvu ugovorom. Ostali slučajevi ograničavali bi članove u njihovom pravu da vode društvo, a to je pravo kojega se oni ne bi smjeli odreći.¹³

---

¹³ Ibid., str. 468.

Osim u obrađenom članku, zakonsku nadležnost nalazimo i na drugim mjestima u Zakonu o trgovačkim društvima. U tim posebnim odredbama glavnoj skupštini dane su dodatne ovlasti, ali smatram da ih za kontekst ove teme ne trebamo detaljnije razrađivati, barem na ovom mjestu u radu.

3.2. Nadležnost iz statuta ili društvenog ugovora

Pošto su odredbe Zakona o trgovačkim društvima kogentne naravi, mogućnost određivanja nadležnosti glavne skupštine statutom svedena je na par iznimki. To je slučaj i zbog odredbe Zakona u članku 173. st. 4. gdje je omogućeno zadiranje u propisanu nadležnost organa samo kao iznimka ili kada njime nije propisana nadležnost nekog drugog organa.¹⁴ Jedna od značajnijih iznimaka tiče se prijenosa vinkulirane dionice, koji je inače u nadležnosti uprave, ali Zakon propisuje da se može delegirati na neki od preostalih organa društva.

Usporedni pogled na skupštinu društva s ograničenom odgovornošću i njegov društveni ugovor kao izvor nadležnosti daje nam sličan uvid. Ponovo imamo dominaciju kogentnih odredbi Zakona nad samim društvenim ugovorom pa je tako češći slučaj delegiranja ovlasti (ili općenito nadležnosti) sa skupštine na drugi organ, nego obratno. Kao primjer prednosti nadležnosti skupštine možemo navesti potrebu njene suglasnosti za određene radnje uprave.¹⁵

4. Sazivanje glavne skupštine i skupštine

Sazivanje glavne skupštine dioničkog društva i skupštine društva s ograničenom odgovornošću nije samo radnja „okupljanja“ članova, kao što bi to prilika bila kod neformalnih tipova društava. Radi se o najbitnijem sazivu glavnog organa jednog organiziranog trgovačkog društva na kojemu se donose odluke koje su od ključne važnosti za poslove, ciljeve i funkcioniranje društva u cijelosti. Upravo zbog toga, za njeno sazivanje treba postojati valjani razlog. Ona ne može biti sazvana u bilo koje doba i radi bilo kojeg razloga. Svi ti detalji propisani su Zakonom ili statutom (odnosno društvenim ugovorom) i svako odstupanje od njih dovelo bi u pitanje legitimitet i legalitet sazvane skupštine.

---

¹⁴ Barbić, J. (2020). *Pravo društava, Svezak I.*, Zagreb: Organizator, str. 1290.

¹⁵ Barbić, J. (2020). *Pravo društava, Svezak II.*, Zagreb: Organizator, str. 471.

4.1. Razlozi za sazivanje glavne skupštine

Zbog već navedenih potencijalnih problema koje bi sazivanje skupštine bez razloga stvorilo za društvo, razlozi za njeno sazivanje propisani su Zakonom o trgovačkim društvima te statutom dioničkog društva, a uz te razloge imamo i posebnu skupinu razloga koje možemo svesti pod zajednički opis koji bi glasio „sazivanje kada to zahtjeva dobrobit društva“. Te tri skupine razloga odnose se primarno na glavnu skupštinu dioničkog društva koja je prema svojem načinu i razlozima sazivanja puno formalnija od skupštine društva s ograničenom odgovornošću. Nadalje, možemo zapravo sazivanje skupštine društva s ograničenom odgovornošću nazvati i neformalnom radnjom, s obzirom na to da ju sami Zakon ne uređuje detaljno, već samo površinski, kako bi se dale smjernice. Priroda društva s ograničenom odgovornošću, kao i povijesni kontekst njegova nastanka i razvoja, na neki način i jest neformalnog karaktera pa se shodno tome zakonodavac i po pitanju sazivanja skupštine odlučio na ostavljanje znatne autonomije u rukama članova društva.¹⁶

Nasuprot tome, za sazivanje glavne skupštine dioničkog društva Zakon ide toliko daleko da propisuje i obvezu sazivanja glavne skupštine. Tako je u slučaju da je potrebno odlučiti o pitanjima o kojima odlučuje tzv. redovita skupština, ako se utvrdi da društvo ima gubitak u visini polovine njegova temeljnog kapitala¹⁷ te u slučaju da to zatraže dioničari koji imaju dionice na koje se odnosi najmanje 5% temeljnog kapitala društva¹⁸. Osim obveze sazivanja propisane u Zakonu o trgovačkim društvima, ta obveza može proizaći i iz nekog drugog zakona. Tako Hrvatska narodna banka, na temelju Zakona o kreditnim institucijama (koji je *lex specialis* u pogledu nadzora nad društvom), može naložiti kreditnoj instituciji sazivanje skupštine kao mjeru nadzora.¹⁹ Uz ovaj primjer iz Zakona o kreditnim institucijama nalazimo još nekoliko sličnih u drugim zakonima²⁰ kada je riječ o sazivanju glavne skupštine, ali za potrebe ovog rada neću ih sve detaljno navoditi, već ću izložiti zaključak kako se i u tome manifestira razlika u formalnosti i kognitivnosti odredbi koje se odnose na sazivanje glavne skupštine u dioničkom društvu, u odnosu na skupštinu u društvu s ograničenom odgovornošću.

---

¹⁶ Barbić, J. (2020). *Pravo društava, Svezak II.*, Zagreb: Organizator, str. 472.

¹⁷ Zakon o trgovačkim društvima, NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, čl. 251. st. 1.

¹⁸ Ibid., čl. 278. st. 1.

¹⁹ Barbić, J. (2020). *Pravo društava, Svezak I.*, Zagreb: Organizator, str. 1298.

²⁰ Npr. Zakon o otvorenim investicijskim fondovima, Zakon o tržištu kapitala, Zakon o preuzimanju dioničkih društava itd.

4.2. Ovlast za sazivanje skupštine

Govoreći o razlozima sazivanja glavne skupštine, odnosno skupštine, već smo dobili uvid u određene razlike između istih, ponajviše s obzirom na formalnosti pri sazivanju. Veoma sličnu situaciju primjećujemo kada pričamo o krugu ovlaštenika na sazivanje glavne skupštine. Tu je opet Zakon restriktivniji i formalniji u odredbama koje se odnose na dioničko društvo. Prema našem Zakonu o trgovačkim društvima glavnu skupštinu dioničkog društva mogu (ili moraju) sazvati: 1) uprava, odnosno izvršni direktori, 2) nadzorni/upravni odbor, 3) dioničari, 4) likvidatori društva, 5) osobe određene statutom. Posebni propisi na taj popis dodaju 6) Hrvatsku narodnu banku te 6) posebnu upravu dioničkog društva za osiguranje. Svi ovlaštenici analogni su onima koje propisuju i ostali europski usporedni zakoni.²¹

Status ovlaštenika mogli bismo analogno pripisati istim tim organima i osobama i za društvo s ograničenom odgovornošću, ali to ne bi bilo u potpunosti točno i ispravno. Naime, skupština društva s ograničenom odgovornošću može biti sazvana na puno ne formalniji način od one dioničkog društva, jer je za njeno sazivanje ovlašten primjerice svaki član uprave. Osim toga, nadzorni odbor društva s ograničenom odgovornošću može ovlastiti predsjednika odbora ili drugog člana odbora da sazove skupštinu, što je potpuno nezamislivo, pa čak i *contra legem* u smislu dioničkog društva.²² Ipak, Zakon navodi obvezu sazivanja skupštine jednom godišnje sukladno rokovima o financijskim izvještajima te kada društvo izgubi imovinu u vrijednosti koja odgovara polovini temeljnog kapitala. Tu vidimo da Zakon ipak ne prepušta baš apsolutnu autonomiju društvu s ograničenom odgovornošću.

4.3. Vrijeme i način sazivanja skupštine

Kao što sam više puta kroz rad napomenuo, kada pričamo o vremenu i načinu sazivanja glavne skupštine, odnosno skupštine, opet uviđamo stroži režim propisan za dioničko društvo te jednostavniji za društvo s ograničenom odgovornošću, kako zapravo i priliči svakom od tih društava s obzirom na njihovu narav i strukturu. Glavne razlike koje se tiču vremena i načina sazivanja zapravo su posljedice strožeg ili blažeg zakonskog okvira kojim je to pitanje uređeno ili ostavljeno na dispoziciju dioničkom društvu, njegovim statutom, ili društvu s ograničenom odgovornošću, njegovim društvenim ugovorom.

---

²¹ Barbić, J. (2020). *Pravo društava, Svezak I.*, Zagreb: Organizator, str. 1303.

²² Barbić, J. (2020). *Pravo društava, Svezak II.*, Zagreb: Organizator, str. 473.

4.3.1. Objava poziva

Prva značajna razlika je ta da se poziv za glavnu skupštinu mora objaviti u glasilu društva te na internetskim stranicama sudskog registra²³, dok takve, čak ni slične, odredbe nema za skupštinu u društvu s ograničenom odgovornošću. Od 01. siječnja 2021. godine, Zakon propisuje mogućnost poziva na glavnu skupštinu dioničkog društva kome su poimenično poznati svi članovi tako da se pošalje preporučeno pismo svima upisanima u registar dionica. Ta odredba približila je poziv na glavnu skupštinu, ali samo u gore-opisanim situacijama, pozivu u društvu s ograničenom odgovornošću. Za njega će vrijediti, da ukoliko društvenim ugovorom nije uređen poziv na skupštinu, onda se na istu poziva slanjem preporučenog pisma svim članovima.²⁴ Dodatno je propisan okvir za poziv na glavnu skupštinu dioničkih društva dionice kojih su uvrštene na uređeno tržište radi trgovanja koja su izdala dionice na donositelja (ako su to učinila prije 1. travnja 2008.g) i nisu poziv za glavnu skupštinu uputila dioničarima preporučenim pismom, da moraju taj poziv dostaviti i medijima za koje se smatra da mogu obavijest prenijeti na cijelo područje Europske unije.²⁵

4.3.2. Rokovi

Iduća značajna razlika jest u rokovima, tj. koliko dana prije stvarnog održavanja skupštine se poziv za istu mora objaviti u glasilu, odnosno koliko mora proći od odašiljanja zadnjeg preporučenog pisma pošti. Za dioničko društvo Zakon propisuje rok od 30 dana u koji se ne računa dan objave, a za društvo s ograničenom odgovornošću taj rok je 7 dana. Oba roka mogu se mijenjati statutom, odnosno društvenim ugovorom, ali samo tako da ih se produži, a nikako skрати, uz posebnu napomenu da ukoliko su dionice društva uvrštene na uređeno tržište - vrijedi zakonski rok bez mogućnosti izmjene.²⁶ Također, rokovi se ne računaju kao oni propisani Zakonom o obveznim odnosima, što znači da se propisani rokovi zbog nedjelje, subote ili neradnih dana ne prebacuju na dan prije ili poslije njih. Takvo uređenje, ipak, moguće je propisati statutom ili društvenim ugovorom.

---

²³ Zakon o trgovačkim društvima, NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, čl. 277. st. 6.

²⁴ Barbić, J. (2020). *Pravo društava, Svezak II.*, Zagreb: Organizator, u bilj. 879., str. 477.

²⁵ Barbić, J. (2020). *Pravo društava, Svezak I.*, Zagreb: Organizator, str. 1317.

²⁶ Zakon o trgovačkim društvima, NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, čl. 279. st. 4.

Za glavnu skupštinu posebnim je zakonima ponekad propisan kraći rok od ovog određenog Zakonom o trgovačkim društvima, a to je tako kada se radi o nekim posebnim situacijama. Značajna je ona navedena u Zakonu o preuzimanju dioničkih društava kojim je propisan rok od 14 dana za sazivanje glavne skupštine ciljnog društva u članku 42. stavku 3..²⁷

Za obje skupštine važno je da pozivi budu objavljeni ili dostavljeni u skladu sa zakonom, statutom ili društvenim ugovorom, jer će u suprotnom odluke takva skupštine biti nišetne. Tu vidimo da pozivi na skupštinu, iako različito uređeni, imaju istu svrhu kada ih gledamo sa strane valjanosti odluka skupštine.

4.3.3. Dnevni red

Dnevni red glavne skupštine, odnosno dnevni red skupštine, sastavni je dio odluke o njenom sazivanju, a ta odluka je sastavni dio poziva. Shodno tome, Zakon traži da dnevni red glavne skupštine bude naveden u pozivu na glavnu skupštinu kako bi se on mogao smatrati urednim. Velika važnost pridaje se dnevnom redu iz tog razloga što se na glavnoj skupštini ne može odlučivati o točkama dnevnog reda koje nisu valjano objavljene.²⁸ Takvo uređenje ide za time da se od glavne skupštine ne napravi „opću pričaonicu“²⁹, već organ u kojem je stvarno koncentrirana vlast za odlučivanje nekog dioničkog društva. U društvu s ograničenom odgovornošću, dnevni red ima jednako bitnu ulogu, ali se u njemu ne moraju predlagati odluke koje će se donijeti, za razliku od dnevnog reda glavne skupštine dioničkog društva.³⁰

5. Predsjednik glavne skupštine te predsjedatelj skupštine

Često organi i tijela, bili oni u trgovačkim društvima ili u nekom drugom organiziranom obliku udruživanja, imaju određene fizičke osobe na koje većinski otpadaju organizacijski zadaci te zadaci vođenja tih organa. Tako je i u glavnoj skupštini dioničkog društva koja će uvijek imati svog izabranog predsjednika te u društvu s ograničenom odgovornošću koje će imati predsjedatelja. Zanimljivo je da u pogledu tih osoba Zakon o trgovačkim društvima ne propisuje skoro pa ništa, odnosno spominje ih samo na tri mjesta³¹ u kontekstu njihovih zadaća. Iz takvog stava zakonodavca možemo zaključiti da je opseg zadaća i djelatnost predsjednika

---

²⁷ Barbić, J. (2020). *Pravo društava, Svezak I.*, Zagreb: Organizator, str. 1320.

²⁸ Zakon o trgovačkim društvima, NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, čl. 280. st. 4.

²⁹ Termin preuzet od akademika Barbića

³⁰ Barbić, J. (2020). *Pravo društava, Svezak II.*, Zagreb: Organizator, str. 478.

³¹ Zakon o trgovačkim društvima, NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, čl. 278., čl. 285. i čl. 286.

prepuštena na normiranje samom društvu – putem statuta ili društvenog ugovora. Ipak, samo postojanje predsjednika Zakon spominje u čl. 206. st. 1. koji se odnosi na osnivačku skupštinu pa možemo i tim stavkom opravdavati važnost njegove uloge u društvu.

5.1. Glavne razlike tih uloga

Ako govorimo o razlikama, nema prevelikih razlika u ulogama predsjednika glavne skupštine dioničkog društva i predsjedatelja skupštine društva s ograničenom odgovornošću. Radi se naime o pomoćnoj ulozi u vođenju skupštine, a tu ulogu može obavljati osoba koja je već na nekoj drugoj funkciji u društvu (npr. član uprave ili nadzornog odbora) ili osoba koja nema veze s društvom. U svakom slučaju nema ograničenja prema osobama koje nisu dioničari ili članovi društva, osim ako se takvo ograničenje ne propiše statutom ili društvenim ugovorom.³²

Nadalje, razliku možemo uočiti u tome da se predsjednika glavne skupštine izabire, često na mandatno razdoblje ili za svaku glavnu skupštinu posebno, dok se predsjedatelju samo daju ovlasti za vođenje skupštine. Ukoliko predsjednik nije izabran, to je najčešće zato što statut propisuje da je osoba koja je predsjednik nadzornog odbora ujedno i predsjednik glavne skupštine. Takvo rješenje često je u praksi i smatra se valjanim odgovorom na izazove koje pred tu funkciju stavlja moderna i ubrzana hiperprodukcija informacija vezanih uz svako dioničko društvo. Naposljetku treba spomenuti i to da Zakon, iako suzdržan u normiranju uloge predsjednika, ipak propisuje jednu bitnu situaciju kada će predsjednik biti izabran od strane vanjskog tijela – i to suda! Naravno radi se o već ranije spomenutoj situaciji kada dioničari uz ovlast suda sazivaju glavnu skupštinu.³³ Takvih primjera u društvu s ograničenom odgovornošću ne nalazimo, što možemo nazvati i logičnim s obzirom na narav takvog tipa društva, a upravo to je još jedna od razlika vezana uz osobu koja će voditi skupštinu.

6. Donošenje odluka

Jedna od temeljnih radnji glavne skupštine, odnosno skupštine, zasigurno je donošenje odluka u sklopu njezinog zasjedanja. Na taj se način ostvaruje veoma bitno upravljačko pravo članova – pravo glasa. Zakon o trgovačkim društvima za oba tipa društva, tj. njihove skupštine, određuje običnu većinu dovoljnom za donošenje odluka, osim kada Zakon ili statut, odnosno društveni ugovor, izričito ne propisuju drugačije. Dakle, odluka će biti donesena ukoliko je „za“ nju dano više od polovine zbroja glasova *za* i glasova *protiv*. Pritom se, treba naglasiti, ne

---

³² Barbić, J. (2020). *Pravo društava, Svezak I.*, Zagreb: Organizator, str. 1358.

³³ Zakon o trgovačkim društvima, NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, čl. 278. st 3.

broje suzdržani glasovi. Zakon na raznim mjestima propisuje različite većine za donošenje odluka, ali nikada ta većina nije manja od obične, odnosno nikad odluka neće biti donesena manjim brojem glasova od propisanog tom većinom. To pravilo vrijedi i za većine koje na temelju zakonskog ovlaštenja društvo može propisati statutom ili društvenim ugovorom. Možemo zaključiti da je uređenje donošenja odluka u glavnoj skupštini dioničkog društva i skupštini društva s ograničenom odgovornošću prilično izjednačeno, čak i isto. Odredbe o većinama, posebnim slučajevima ili jednoglasnim odlukama analogno se primjenjuju na oba tipa društva te bi jedinu potencijalnu razliku mogli naći u statutarnom uređenju ili uređenju društvenim ugovorom, ali taj argument bi onda bilo moguće upotrijebiti i između dva različita dionička društva ili dva različita društva s ograničenom odgovornošću, a to ne zadovoljava tezu o različitosti na kojoj ovaj rad počiva. Glavnu razliku u zakonskom uređenju daje nam odredba iz članka 444. stavka 1. ZTD-a u kojoj je propisano da skupština društva s ograničenom odgovornošću može valjano odlučivati ukoliko su na njoj prisutni članovi društva na koje otpada barem desetina temeljnog kapitala društva ili njihovi zastupnici.³⁴ Iako je društvenim ugovorom moguće izmijeniti ovu odredbu o traženom kvorumu, ona svejedno služi kao osiguranje savjesnog ostvarenja biti skupštine. Takve odredbe za valjanost odluka dioničkog društva nema.

7. Zaključak

Nakon kompletnog usporednog pregleda, temeljenog ponajviše na teorijskoj podlozi te zakonskom uređenju, možemo zaključiti da se radi o dva srodna organa, u srodnim tipovima trgovačkog društva, kojima je povijesni razvoj i duh vremena determinirao njihovu različitost kako bi se zadovoljio viši cilj – gospodarski prilagođen i pravno uređen sustav u kojemu svaka djelatnost zainteresiranih osoba može biti obavljena uz što manje komplikacija, a da je standard poslovanja zadržan na visokoj razini. Glavna skupština dioničkog društva definitivno je strože uređena od skupštine društva s ograničenom odgovornošću. To smo dokazali raznim primjerima kroz poglavlja rada, od restriktivnijih rješenja što se tiče nadležnosti do razlike u ulogama predsjednika i predsjedatelja. Često je glavna odrednica tog strožeg uređenja zapravo kognitivnost norme prema dioničkom društvu te veća dispozitivnost namijenjena analognom problemu u društvu s ograničenom odgovornošću. Konkretnije, češće Zakon o trgovačkim društvima dopušta uređenje određenog pitanja društvenim ugovorom, nego statutom. To je i oku laika prilično jasno i uočljivo, ponajviše zbog prirode trgovačkih društava koje smo

---

³⁴ Ibid. čl. 444. st. 1.

usporedili. Društvo s ograničenom odgovornošću savršen je oblik udruženje za manju skupinu ljudi, često osnivanu već po zajedničkom cilju. Išao bih toliko daleko da kažem da je u praksi nemali broj primjera gdje se takva društva osnivaju na temelju emocionalne i socijalne veze, koja se koristi kao svojevrsni safety-net poduzetničkog poduhvata koji predstoji subjektima. Zakonodavac, imajući to na umu, ostavlja vrata otvorenijima za autonomno interno uređenje, nego li je to u dioničkom društvu, koje je kud i kamo različitije (diverse, a ne different!³⁵) u svojoj strukturi. Na samome kraju treba primijetiti da su razlike između glavne skupštine dioničkog društva i skupštine društva s ograničenom odgovornošću definitivno manje nego kada bi te organe uspoređivali s organima nekog drugog oblika trgovačkog društva, ali dovoljno značajne da bi nam predočile jasnu distinkciju između tih organa i njihovih zadaća, kao i to da bi nam dale odgovor za svaki konkretni slučaj u kojemu se dilema javlja oko pitanja „Koji oblik trgovačkog društva je primjereniji za moju potrebu?“.

---

³⁵ Radi lakšeg razumijevanja koristim termine na engleskom jeziku, koji po mojem mišljenju ovdje daje bolje rješenje u izražavanju: 1. diverse – koji je sastavljen od različitih elemenata; 2. different – koji je drugačiji, koji nije isti.

Literatura:

1. Barbić, J. (2020). *Pravo društava, Knjiga druga: Društva Kapitala, Svezak I.: Dioničko društvo*, Zagreb: Organizator - Sedmo, izmijenjeno i dopunjeno izdanje
2. Barbić, J. (2020). *Pravo društava, Knjiga druga: Društva Kapitala, Svezak II.: Društvo s ograničenom odgovornošću*, Zagreb: Organizator – Sedmo izmijenjeno i dopunjeno izdanje
3. Petrović, S.; Ceronja, P. (2019.) *Osnove Prava društava*, Zagreb; Pravni fakultet sveučilišta u Zagrebu – Deveto, izmijenjeno i dopunjeno izdanje

Pravni izvori:

4. Zakon o trgovačkim društvima, *NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22*